

MAREK NOVOBÍLSKÝ:
KUKS
A BAROKNÍ KULTURA V ČECHÁCH
RIGORÓZNÍ PRÁCE
POSUDEK VEDOUCÍHO PRÁCE

Téma rigorózní práce kolegy Mgr. Marka Novobílského prošlo dlouhodobým vývojem. Přes množství prací, které od té doby prošlo máma rukama, si dosud živě vybavuji jeho text *František Antonín Špork a jeho působení na poli barokní hudby v Čechách*, který před šesti lety obhajoval jako písemnou práci k postupové zkoušce. Byla z něj zjevná ambice komplexního studia osobnosti a vkladu Františka Antonína hraběte Sporcka české barokní kultuře, i když akcent položil na hudební zájmy zvolené osobnosti. Zaujala-li mě tehdy nosná komparace Sporckem řízeného a financovaného hudebního a divadelního provozu s mecenátem Jana Adama hraběte Questenberka a vřatislavskou operou, mohl jsem její zručné využití konstatovat také v květnu roku 2003, kdy Marek Novobílský úspěšně obhájil diplomovou práci *Hrabě František Antonín Špork a Kuks v kontextu s evropskou barokní kulturou*.

Konstatoval jsem tehdy nad ní oprávněnost jistých pochybností: Nepřesahuje kulturněhistorická syntéza takového záběru rámec diplomové práce? Nepovede její nutně omezený rozsah k povrchnosti a zjednodušením? Má vůbec smysl vracet se k tématu tolikrát zpracovanému? Co nového lze přinést po relativně vyčerpávající monografii Preissové (P. Preiss, *Boje s dvouhlavou saní. František Antonín Špork a barokní kultura v Čechách*. Praha 1981) a nedávném shrnutí poznatků o Braunových dílech v Novém lese (J. Kaše – P. Kotlík, *Braunův Betlém. Drama krajiny a umění v proměnách času*. Praha – Litomyšl 1999)? Situace se nezměnila, Preissova skvělá syntéza se od té doby dočkala nového, mírně přepracovaného a rozšířeného vydání (*František Antonín Špork a barokní kultura v Čechách*. Praha – Litomyšl 2003) a v letošním roce rozšířila sporckovskou bibliografii velkolepá monografie Michaela Jindřicha Rentze (J. Šerých, *Michael Rentz fecit. Michael Jindřich Rentz, dvorní rytec hraběte Šporka*. Praha 2007).

Ocenil jsem tehdy, že diplomant, ač si byl těchto okolností plně vědom, prošel trpělivě svou cestu k tématu i tím, že sledoval cesty svých předchůdců s pokorou před tématem, která ho chránila před pokusem původnosti za každou cenu. Podobné hodnocení mohu vyslovit i nad textem, který kolega Novobílský dnes předkládá jako rigorózní práci. Více než čtyři roky, které nás

dělení od dokončení diplomové práce, zjevně nebyly promarněny. Autorův zájem o Františka Antonína hraběte Sporcka jako modelovou osobnost české barokní kultury se dále prohloubil a vyzrál, badatelský záběr získal na celistvosti, zpřesnily se jeho proporce a s nimi i plastičnost výsledného obrazu.

Kritická práce s literaturou odhalila jisté mezery v dosavadním poznání Sporckovy osobnosti a kontextu jeho působení, zároveň s nimi ovšem i bariéry jejich vyplnění. Autor bezpečně rozpoznal, kolik z dosavadní literatury již zastaralo posuny v poznání a interpretaci nejen přímého Sporckova působení, ale především jeho kontextu. Zvláště zjevné je to například na dynamickém posunu chápání barokní krajiny, k němuž došlo za poslední desetiletí. Především ale pochopil základní nedostatek dosavadní sporckovské literatury v malé prostupnosti hranic jednotlivých vědních disciplín. Ani zřejmě oborově nejotevřenější monografie historika umění Pavla Preisse nedokázala plně harmonizovat jednotlivé obory všestranné Sporckovy osobnosti.

Síla Novobílského kulturně historické syntézy je právě v její již konstatované celistvosti a proporčnosti. Zpracování Sporckovy činnosti hudební, edičních aktivitám a filosoficko-teologickým zájmům ideálně klade jako vyvažující protipól analýzu hmotného prostředí, tedy kukského lázeňského areálu jako specifického barokního Gesamtkunstwerku. Výhody tohoto kompozičního principu ještě posiluje umístění analýzy a interpretace kukského areálu do role expozice. Kuks je vykládán z kontextu barokního chápání a tvorby krajiny, autor tedy překonává tradiční a nutně omezené výklady, stojící na mylném předpokladu, že součet analýz sochařských a architektonických děl je roven analýze celku.

Souhrnně lze konstatovat, že Marek Novobílský dokázal shrnout dosavadní poznání specifického duchovního a uměleckého okruhu Františka Antonína hraběte Sporcka a jeho domácího i evropského kontextu v přesvědčivou kulturněhistorickou studii způsobem, který překračuje hranice jednotlivých oborů směrem k integrální syntéze. Plně tak využil své důkladné všestranné znalosti barokní kultury i interdisciplinárního charakteru kulturologie. Obraz české barokní kultury, centrováný osobností a aktivitami Františka Antonína hraběte Sporcka, podává v promyšlené logicky vystavěné kompozici, metodologicky a terminologicky čistě. Rigorózní práci Mgr. Marka Novobílského *Kuks a barokní kultura v Čechách* proto mohu **plně doporučit k obhajobě**.

V Praze 27. listopadu 2007

PhDr. Vladimír Czumalo, CSc.